

Přístupy k žákům s nápadným, resp. rušivým chováním

Vyrušování, neposlušnost a odmítání spolupráce

PaedDr. Jana Škrabánková, Ph.D.

Kdo je problémový žák?

- Žák, který vyrušuje při hodině
 - je neklidný, neposedný, nedokáže se soustředit
 - je konfliktní
 - je provokující
 - je agresivní
- Žák, který odmítá spolupracovat
 - tato situace může mít mnoho různých podob, např.
 - odmítá jít k tabuli
 - odmítá vypracovat cvičení
 - odmítá spolupracovat, nosit pomůcky
 - je při vyučování pasivní

Příčiny problémového chování žáka

- **Ekonomické, sociální a psychologické aspekty**
 - krize rodiny, nestabilita rodinných vztahů
 - nefunkční společenské prostředí
 - malá náročnost rodiny na povinnosti dítěte (odmítají stanovená pravidla a požadavky učitelů)
- **Období dospívání (fyzické, psychické i sociální proměny žáka)**
- Změna vztahu k rodičům
 - dva protichůdné aspekty:
 - potřeba být závislý
 - potřeba oddělit se od rodiny, provázená popřením hodnot, které vyznávají rodiče
 - **Nápor emocí řeší dospívající často agresivními reakcemi a provokacemi**
- **Neuspokojivý školní život**
 - mimo školu žijí mladí lidé v prostředí plném zvuků, obrazů, pohybu, ve světě více duševně-smyslovém než rozumovém
 - škola málo počítá se životními zkušenostmi žáků
 - škola upřednostňuje intelektuální disciplíny („sezení v lavicích“)
 - škola skýtá překážky v podobě špatných známek
 - žáci (a také někteří rodiče) se obávají neúspěchu
- **Žáci mají často pocit:**

- že nemají dostatečné právo vyjadřovat se k některým věcem. Jediný slovní projev, který učitel toleruje, je často pouze ten, ke kterému žáka vyzve
- že je učitelé neberou vážně, že se musí podřizovat autoritě a nedostává se jim jako jedincům patřičné pozornosti
- že musí strpět vzdělávání, které je jim vnucováno

Příčiny vzniku nekázně

- **Pedagog**
 - hovoří monotónně, nezajímavě
 - setrvává dlouho u jednoho tématu nebo metody
 - nekontroluje a průběžně nehodnotí činnost žáků
 - hodina nemá spád a jasnou organizaci, žáci se nudí nebo neví, co mají dělat
 - úzkost učitele v náročných situacích

Přístup učitelů k problémovým žákům

- Přijetí
- Tělesný postoj
- Úsměv
- Překonání odstupů
- Respekt vůči žákovi
- Potřeba být k dispozici
- Uvolnění
- Osobní vztah
- Nutnost zachovat klid

Učitel se může setkat také s problémovou třídou

- **PROJEVY**
 - hluk ve třídě
 - neochota k práci
 - pasivita

Prevence problémového chování ve třídě

- jasně sdělené požadavky na chování a práci žáků
- dostatek času věnovaného vysvětlení toho, co je ve třídě přijatelné a co nepřijatelné
- jasná struktura vyučování
- předvídatelnost a důslednost v jednání učitele

- častý nácvik žádoucího chování, názorné předvádění správného postupu při plnění rutinních úkolů
 - příležitostné opakování požadavků a pravidel
 - jasně a spravedlivě stanovené důsledky nežádoucího chování
 - důslednost při dovedení práce do konce
 - učitelovo porozumění, pružnost, trpělivost
 - předcházení problémům preventivními taktikami
 - učitelova pomoc na individuální úrovni
- Žáci se v prostředí své třídy potřebují cítit bezpečně a zároveň musí vědět, co se od nich očekává jak z hlediska učení, tak z hlediska chování.

Úspěšné strategie učitele - shrnutí

- Tempo výuky přizpůsobit žákům, vycházet z jejich úrovně
- Využívat individuální přístup k žákům
- Používat různé metody výuky
- Podporovat vzájemnou pomoc žáků
- Přenechat žákům určitou zodpovědnost
- Brát v úvahu potřeby žáků
- Nabízet žákům osobní pomoc